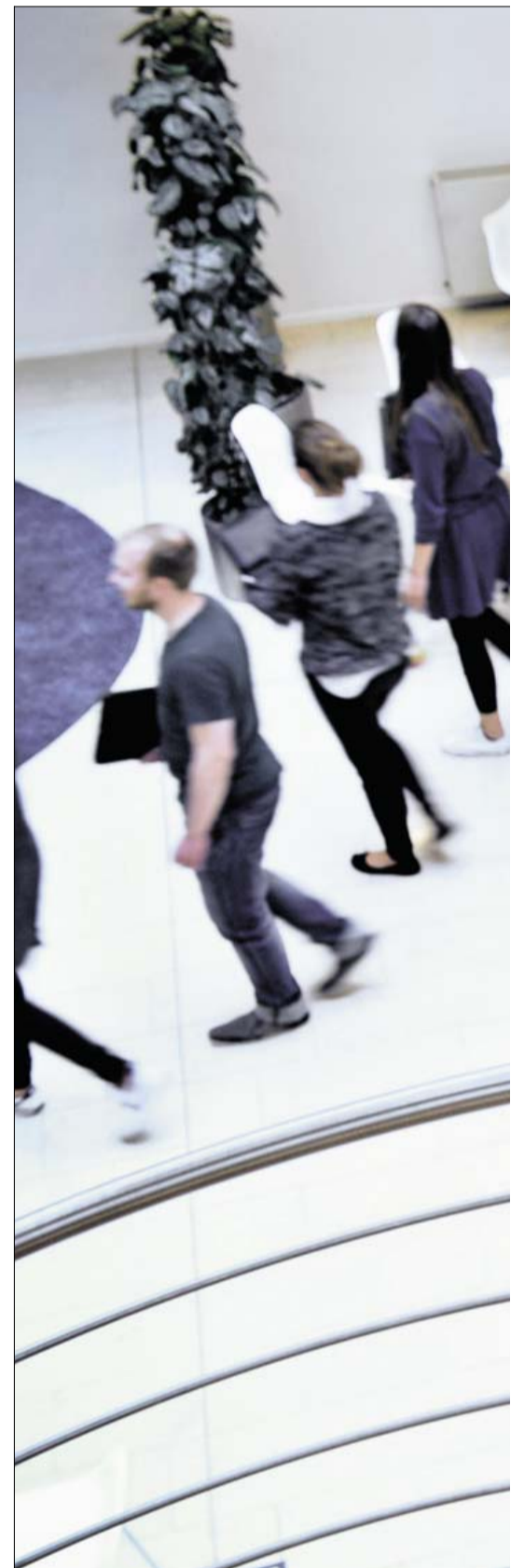

”Generation Målrettet” mangler motivation

Præstationer: Frafaldet på erhvervsskolerne er rekordhøjt, en stor del af gymnasieeleverne deltager ikke i undervisningen, og studievejlederne melder om tiltagende stress og mistrivsel blandt de studerende. Danske unge er i motivationskrise, men krisen skyldes ikke ungdomsgenerationens dovenskab, men derimod en massiv præstationskultur i uddannelsessystemet, fastslår en stribe eksperter i en ny bog.

TEA KROGH SØRENSEN

tea.krogh@jp.dk

I årevis har de lyttet til, at 95 pct. af ungdomsårgangene skal have en ungdomsuddannelse, så Danmark kan rustes til at udnytte mulighederne i den globale økonomi. De har fået tudet ørerne fulde af politikernes utvetydige budskaber om at komme hurtigt i gang med en uddannelse og komme hurtigt igennem den og ud på arbejdsmarkedet.

Og generelt har de unge lyttet: De er yngre, både når de går i gang med uddannelse, og når de er færdige. Og så er de meget optaget af at vælge den rette uddannelse, der siden hen kan sikre dem et job, og af at få fyldt noget på cv'et undervejs i studietiden.

Danske unge synes at være mere målrettede end nogensinde. Men »Generation Målrettet« lider af en motivationskrise.

En række forskere og eksperter slår nu alarm over de massive motivationsproblemer, der som en ubevidst modreaktion er ved at indfinde sig blandt de unge, og som truer med at underminere politikernes erklærede mål om at sikre en højtuddannet befolkning.

I en ny bog, ”Unge motivation og læring”, beskriver 12 danske og udenlandske eksperter, hvordan skoletræthed, frafald, fravær og stress udgør et stadigt stigende problem på ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser, og mange af for-

skerne peger på, at årsagen især skal findes i den præstationskultur, som de senere år er kommet til at præge hele uddannelsessystemet.

»Frem for en læringskultur har der udviklet sig en præstations- og performancekultur i uddannelsessystemet, hvor det i høj grad handler om at måle og teste de unges præstationer og hurtighed, og hvor der er fokus på ranglister, karakterer, adgangsbeholdning og på at blive hurtigt færdig med studierne. Konsekvensen er, at vi stik imod hensigten er på vej til at tabe en meget stor gruppe af unge, som ikke engagerer sig i deres skole, falder fra ungdomsuddannelserne, eller som ikke rigtig kan se meningen med at uddanne sig, fordi hele uddannelsessystemets formål – læring og viden – undermineres,« siger Camilla Hutter.

Hun er forskningsleder på Center for Ungdomsforskning under Aalborg Universitet, og sammen med tre kolleger har hun samlet de 12 ekspertinterviews i bogen. Og der er en gennemgående konklusion, fastslår Camilla Hutter:

Skal være nyttige

»Humlen er blandt andet, at unge konstant hører budskabet om, at de i en hulens fart skal tage en uddannelse for at gøre sig nyttige for samfundet, som har brug for deres arbejdskraft. De præges ikke til at tage en uddannelse af lyst, engagement, interesse eller for deres egen udviklings skyld. Og når de så

OM BOGEN

12 eksperter

Det er Noemi Katznelson, Niels Ulrik Sørensen, Tilde Mette Juul og Camilla Hutter fra Center for Ungdomsforskning under Aalborg Universitet, der står bag bogen ”Unge motivation og læring”.

Bogen er bygget op med 12 ekspertinterviews med bl.a. Einar M. Skaalvik, Knud Illeris, Harriet Bjerrum Nielsen, Birgitte Holm Sørensen, Ove Kaj Pedersen, Estrid Sørensen, Ulla Ambrosius Madsen.

Bogen er et led i forskningsprojektet ”Unge lyst til læring”, som støttes af Egmont Fonden.

bliver færdiguddannet, er der jo ofte slet ikke noget job til dem,« siger Camilla Hutter.

Hun peger på, at der kan være en risiko ved at bede unge om at være »produktive, rette ind og gøre, som man gør i Kina«, nemlig at det væsentlige i uddannelse så træder i baggrunden – det at engagere sig, lære nyt, få relevant viden og gå ud i samfundet og bruge det.

»Hvis uddannelsessystemet kun signalerer, at de unge skal være produktive, hurtige færdige og få eksamensbeviserne i hånden, så hægter vi de unge af. Så har vi motivationskrisen.«

I bogen krydrer forskerne budskaberne med en stribe nedslående tal fra de seneste års forskning og opgørelser om unges uddannelsesmotivation. Lad os tage et par eksempler:

41 pct. af de unge på ungdomsuddannelserne oplever generelt, at undervisningen er ensformig.

Andelen af elever, som »virkelig godt kan lide skolen«, falder drastisk fra de ældste folkeskoleklasser og frem.

På trods af årtiers fokus på 95 pct.-målsætningen har 18 pct. af drengene og 14. pct. af pigerne ikke en ungdomsuddannelse, 25 år efter at de har forladt folkeskolen.

Enige eksperter

Ifølge Camilla Hutter understøtter tallene med al tydelighed motivationskrisen i uddannelsessystemet, og hun er forbløffet

Forskningsleder ved Center for Ungdomsforskning Camilla Hutter, har sammen med kolleger udgivet en debatbog om motivationskrisen i uddannelsessystemet.

Foto: Lars Krabbe

over, hvor enige bogens 12 eksperter er:

»Det er så fuldstændigt entydigt. Alle peger på, at dét, som vi tror, er en motivationskrise blandt de unge, og som får os til at tænke, at de unge er dovne og må tage sig sammen, i høj grad er en krise i uddannelsessystemet og dets tænkning.«

For når uddannelsessystemet har massivt fokus på test, adgangsbegrænsninger, studiehurtighed og skoleranglister, begynder de unge at navigere efter det – hvis de da ikke opgiver på forhånd eller falder fra undervejs. De unge bliver meget yderstyret frem for at søge læring af indre lyst og engagement, lyder det fra Camilla Hutters, som oplever, at mange unge i stedet engagerer sig i deres arbejde, fritidsliv og netværk.

»Eksperterne slår alarm. Vi misser, at uddannelsessystemet skal være en arena for viden og læring, og hvis vi fortsætter dette, så får vi ikke flere uddannede unge, men færre.«

Camilla Hutters peger også på, at de unge, som er blevet kaldt "Generation Måltrettet", er hurtige til at opfatte samfundets signaler, og hvis de mærker, at det på gymnasiet eller på universitetet bare handler om at komme hurtigt igennem og bestå de forskellige test og eksamener, så begynder de studerende at agere meget mere strategisk.

»Dermed træder læring i baggrunden. De unge fokuserer på at klare netop den næste test og læser op til den, men kun til den. Og hvis de fornemmer, at de måske ikke vil kla-

re den næste eksamen supergodt, udskyder de den og tager den senere. De unge udvikler forskellige strategier, der handler om at performe godt, men meningen med uddannelse er jo, at de unge skal tilegne sig viden, engagere sig, være nysgerrige, og at der skal ske en interaktion, som udvikler dem fagligt og menneskeligt.«

For få dage siden meddelte Undervisningsministeriet, at frafaldet på erhvervs-skolerne er rekordhøjt – næsten halvdelen af eleverne falder fra undervejs. Ifølge Camilla Hutters er det vigtigt at dæmme op for elevernes frafald. Men der skal også fokus på at fremme motivationen blandt dem, som ikke falder fra, påpeger hun.

Deltager ikke i undervisningen

»Vi står over for en kæmpeudfordring med hensyn til den måde, vi i dag tænker uddannelse på. Vi skal selvfølgelig være optagede af at undgå frafald på ungdomsuddannelserne, men det er også et kæmpe problem, at de, der så gennemfører, ikke nødvendigvis er engageret og ikke oplever, at undervisningen er relevant. Tænk på, hvor mange ressourcer vi bruger på at uddanne unge, men mange unge deltager ikke i undervisningen, men sidder og laver alle mulige andre ting. Det er da udtryk for en kæmpekrise, som vi ikke bare kan affærdige med, at de unge er dovne.«

Og selv om samfundet de seneste mange år har givet de unge både med guleroden og

Frem for en læringskultur har der udviklet sig en præstations- og performancekultur i uddannelsessystemet, hvor det i høj grad handler om at måle og teste de unges præstationer og hurtighed.

Camilla Hutters, forskningsleder

pisken for at få dem i gang med en uddannelse, er der mange, som ikke kommer videre, påpeger Camilla Hutters.

»De føler ikke, at de dur, de er nederst på rangordenlisten, de deltager ikke og siger ikke meget.«

Samtidig er der en voksende gruppe unge, som rent faktisk overpræsterer og føler sig meget pressede:

»Der er massive stress- og mistrivselproblemer i vores uddannelsessystem, hvor rigtig mange unge må gå til psykolog, fordi de føler det som et kæmpepres at skulle præstere,« siger Camilla Hutters.

En række aktuelle studiemiljøundersøgelser viser, at omkring 20 pct. af de studerende på landets universiteter oplever trivselsproblemer, og at 30-40 pct. ofte er stressede. Det samme billede tegner sig hos ungdomsuddannelserne.

Har det ikke altid været sådan i uddannelsessystemet, at nogle klarer sig godt, nogle knap så godt, og andre falder fra undervejs?

»Jo, men det er noget nyt, at uddannelsessystemet er til for, at de unge skal blive produktive for arbejdsmarkedet. Der er helt klart sket et skifte i mål og rationaler. Og så er der også sket et skifte på arbejdsmarkedet, der stiller krav om ekstrem fleksibilitet og omskiftelighed. Det skaber tilsammen en større polarisering blandt de unge. Der er en større gruppe, der bliver stressede, og en større gruppe, der tjekker helt ud.«